

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת וִיקְרָא

א' ניסן תשע"ח

פרשת החודש

הפטרה: כה אמר ה', אשכ: כל העם הארץ

יציאת השבת לפי ר"ת 19:02

ראש חודש ניסן – מועדים 3 ספרי תורה

אין אומרים צדקת בשבת ונפילת אפיים כל החודש

נוהגים לומר פרשת הנשיאים

ברכת האילנות

גיליון 473

יציאת השבת:

18:28

ירושלים: 18:25

בניית השבת:

17:18

ירושלים: 17:12

על היחס בין רב לתלמיד

הפרשה פותחת בדברי ה' למשה: "ויקרא אל משה, וידבר ה' אליו מאהל מועד".

רש"י על אתר מפרש: ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו שנאמר (ישעיה ו'): 'וקרא זה אל זה', אבל לנביאי האומות עובדי כוכבים ומזלות, נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר: 'ויקר א'לקים אל בלעם'.

ויקרא אל משה - (יומא ד' ת"כ) הקול הולך ומגיע לאזניו וכל ישראל לא שומעין, יכול אף להפסקות היתה קריאה? תלמוד לומר 'וידבר', לדבור היתה קריאה ולא להפסקות ומה היו הפסקות משמשות? ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין עניין לעניין קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט:

והנה בתוך פרשתנו מופיע הדיבור אל משה במילה ויקרא, אך הכתיב בספר תורה הוא א' זעירא, א' קטנה, ומילה זו נראית כמו המילה 'ויקר'. איך יתכן שדיבור ה' אל משה יהיה כתוב בצורה זו הנחשב עראי? יתר על כן, הרי רצון ה' היה, לפי דברי רש"י דלעיל, שיהיה כתוב 'ויקרא' לשון חיבה? רבותינו אומרים, שאכן היה צריך להיות כתוב 'ויקרא' בגדול, אלא שמושה רבנו מתוך ענוותנותו הקטין את האות א' שלא להדגיש את חיבתו של הקב"ה אליו. דוקא בימים אלו מחויבים מנהיגנו וגם אנו לנהוג בענווה וללמוד מדרכו של גדול הנביאים!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

החדש הזה לכם ראש חדשים

הטעם שתקנו לשנות בשבת של ראש חדש ניסן ולהוסיף בה קריאה מעניין היום, מפני חשיבותו של חודש ניסן שהוא ראש לכל החדשים ומלך עליהם (החדש הזה לכם - לכם אותיות מלך), ומצוה לקדש אותו יותר מכל שאר החדשים, לכך מכריזים עליו לקדשו ברבים בשבת, שהיא יום כינוס ואסיפה בבתי כנסיות, על ידי קריאה זו בתורה וההפטרה בנביא:

החדש הזה לכם

הדא הוא דכתיב (תהלים לג): צַעַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד וגו' - אֲשֶׁרִי הִגֹּי אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵי וגו'. משבחר הקדוש ברוך הוא בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים (וזהו צַעַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד), וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חדש של גאולה שבו נגאלו ישראל ממצרים, ובו עתידין ליגאל וכו', ובו נולד יצחק, ובו נעקד, (ויש אומרים שב ראש השנה נעקד), ובו קבל יעקב את הברכות, ובו רמז להם לישראל שהוא ראש להם לתשועה. שנאמר ראשון הוא לכם לְחֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה (ועל כך נאמר אֲשֶׁרִי הִגֹּי...)

ראש חדשים - שכל שיהיו מונים אחרי כן לא יהיו מונים אלא ממנו. וכל כך למה? לפי שגדול יום הגאולה מיום הלידה וגדולה הגאולה מכל מפעל ומאורע אחר: עד שלא יצאו ישראל ממצרים מנו לבריאת העולם, לחידוש העולם אחרי מי נח - (בראשית יא) שְׁנַתִּים אַחֵר הַמְּבֹול, ללידת אברהם, לברית בין הבתרים וכו' (שמות יב) וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה; כיון שיצאו ממצרים עם גאולים, שוב אין להם מנין אלא זה, מונים מן הגאולה:

החדש הזה לכם ראש חדשים

משל למלך שנולד לו בן ועשה יום טוב. ונשבה אותו הבן ועשה שם זמן מרובה. אחר זמן נפדה אותו הבן ועשה לו המלך יום גנוסיה. כך, עד שלא ירדו ישראל למצרים היו מונים לשעבוד, (כמה שנים כבר עברו מברית בין הבתרים שאז נגזר שעבוד של ארבע מאות שנה) משירדו ונשתעבדו שם, עשה להם הקדוש ברוך הוא נסים ונפדו, התחילו מונים לחדשים, שנאמר החדש הזה לכם ראש חדשים.

ראשון - הוא לכם - כל הנקרא 'ראשון' הוא לכם - לטובתכם. אם טוב הוא לעצמו טוב הוא גם לכם, ואפילו אם הוא רע לעצמו אבל לכם הוא טוב. בין כך ובין כך תמיד הראשון הוא 'לכם' - לטובתכם:

ראשון הוא לכם - כביכול, הקדוש ברוך הוא נקרא 'ראשון' שנאמר (ישעיה מד) אֲנִי ראשון וגו', וציון נקראת 'ראשון' שנאמר (ירמיה יז): מִרוֹם מֵרָאשׁוֹן מִקֹּדֶם מִקִּדְשִׁנּוּ, ועשו נקרא 'ראשון' שנאמר (בראשית כה): וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן וגו', ומשיח נקרא 'ראשון' שנאמר (ישעיה מא): ראשון לְצִיּוֹן הִנֵּה הֵנָּה וגו' - יבא הקדוש ברוך הוא שנקרא ראשון, ויבנה בית המקדש שנקרא ראשון, ויפרע מעשו שנקרא ראשון, ויבא משיח שנקרא ראשון, בחדש הראשון, שנאמר: החדש הזה לכם:

בין שנה לחדש:

שנה, מלשון ישן ומלשון שנה; כלומר, הכל בה קבוע מששת ימי בראשית; והיא רומזת לחוקי הטבע, שחקק הבורא בעולמו אשר ברא, ושאינ בהם לא שינוי ולא חידוש. חדש, מלשון חידוש; כלומר, לא זה שאתה רואה עתה עתיד להיות גם לאחר זמן אלא צפה להתחדשות; והוא רומז לדרך הנסים והנפלאות שמחוץ לדרך הטבע שלפעמים הקדוש ברוך הוא מנהיג בהם את בראויו כרצונו ומראה בהם את אדנותו על כל עולמו:

בין ישראל לעמים:

כל עמי תבל, השנה היא משטר חייהם וסדר זמניהם, אין להם אלא החידוש הראשון, חידוש מעשי בראשית, ומאותה שעה ואילך הכל כפופים לחוקי הטבע ולא יוכלו לצאת מהם לעולם; ישראל אינם כן אלא שבעבורם שִׁדד הקדוש ברוך הוא מערכות הטבע ופלס להם עוד דרך וסדר חיים מיוחד להם בלבד, היא דרך הנסים והנפלאות שבה גאלם ממצרים, ולקח גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים ובגילוי שכינה. ואותה דרך הנסים השאיר להם לישראל שתהא קבועה להם גם לדורות:

לפיכך הגויים, ראש השנה שלהם בתשרי ביום הזכרון למעשה בראשית ובו הם נידונים, אבל ישראל יש להם עוד 'ראשים' אחרים בשנה, הם ראשי החדשים, ו'ראשון' אחד לכל הראשים הללו, הוא חדש ניסן. שבכל החדשים מצפים ישראל לחידוש כח נעוריהם בדרך הטבע ומחוץ לדרך הטבע, ואולם בחדש ניסן גדולה ציפיתם לגילוי שכינה ולהתחדשות יותר מכל החדשים. לכך כתיב: הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם, כלומר, דרך זו של חידוש דרכי הנהגת הבריה, רק לכם היא מיוחדת; וחדש ניסן, ראשון הוא לסדר ההנהגה שהיא למעלה מן הטבע:

'ראשון' - קודם ועיקר: אף על פי שסדרי הבריה הקבועים נתנו גם לישראל, ודרך הטבע פתוחה היא להם כלכל העמים, ויכולים ישראל להתקיים ולהצליח אפילו בדרך זו יותר מכל העמים - בכל זאת נתנה להם גם הדרך של נסים ונפלאות שלמעלה מן הטבע, להיות להם עיקר וקודם לדרך הטבע; לכך כתיב: ראשון הוא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, כלומר, דרך זו של 'חדש', תהיה לכם ראשון ועיקר יותר מדרך ה'שנה':

שעיקר ניצוחם של ישראל ועשותם חיל בכל הדורות, לא בדרך הטבע הוא אלא בלמעלה ממנה, בדרך של נס ופלא על ידי גילוי כבוד שמו יתברך עליהם. לכך כשנגלה עליהם הקדוש ברוך הוא בהר סיני אמר להם: אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, ואילו 'אשר בראתיך ואשר הוצאתיך' לא אמר. כביכול, הניח את הטפל והזכיר את העיקר:

רמז אחר: ראשון הוא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה - כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, לא דייכם שאתם מגדלים שמי בשעה שאני מחדש לכם נסים ונפלאות, אלא גדלוני ורוממוני והכניסו התחדשות אפילו ב'שנה', בטבע, והראו לכל העולם כי יש חדש אפילו בדרך הטבע, שבוראו מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית, זה שכתוב: **ראשון הוא לָכֶם** - שתעשוהו - לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה - לפענח צפונות ההתחדשות החבויות גם בתוך הטבע, ה'שנה':

שנה הקדוש ברוך הוא כל מערכות הטבע ביציאת מצרים, לעדות על הבורא יתברך שמו כי הוא הבורא והוא העושה כרצונו, ולעדות על ישראל כי כל העולם נברא בשבילם. וכשרצה הבורא להראות כח זרועו בעולם ולשנות הטבע, לא הראה זאת אלא למען ישראל עמו. יכול היה הקדוש ברוך הוא לגאול את ישראל ממצרים גם בדרך הטבע, וכן יכול היה לנהלם מלכתחילה בדרך הטבע שלא ישתעבדו למצרים, אך כל הגלות היתה לברר לישראל ולכל העולם כולו, שכל העולם וסדריו וחוקיו וכל כח שיש בעולם, הכל משועבד לרצון ה' ובשביל עמו בחירו; רצונו - הוא מקים חוקים אלה, רצונו - הוא משנה עולמו עבור ישראל בניו; לכך כתיב הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם - בעבורכם נתחדשה דרך זו של נסים ונפלאות, כדי לרומם אתכם ולנשא אתכם כשם שישמי מנושא בעולם:

[ע"פ ספר התודעה]

ברכת האילנות

היוצא בימי ניסן, ורואה אילנות מלבליים, מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ כָּלֹוּם וּבָרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבִים לְהֵנוֹת בָּהֶם בְּגִי אָדָם.

א. תיקנו רבותינו ברכה זו, מכיון שהלבלוב באילנות הוא דבר שבא מזמן לזמן באופן מחודש, שאדם רואה עצים יבשים שהפריחם הקב"ה (הרא"ה בספר פקודת הלויים, ברכות מג:) ואין לברך ברכה זו אלא פעם בשנה ולא יותר.

ב. גם הנשים יברכו ברכת האילנות בחודש ניסן, ואף על פי שנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן מכל מקום ברכת האילנות יברכו.

ג. והטעם, שמעצם מצות ברכת האילנות, היה ראוי לברך בכל זמן, אלא שהטעם שמברכים דוקא בימי ניסן הוא משום שאז מלבליים האילנות, נמצא אם כן שאין הזמן גורם את הברכה, רק הוא תנאי בברכה, ולכן גם נשים יברכו ברכת האילנות.

ד. אין לברך ברכת האילנות אלא על אילנות של מאכל, אבל על אילני סרק שאין מוציאים פירות אין לברך, ומכל מקום אם עבר ובירך על אילני סרק, לא יחזור לברך כשרואה פרחי אילני מאכל.

ה. ולא יברך אלא כשרואה שני אילנות, ודי מצד הדין אפילו בשני אילנות ממין אחד, והמברך על מיני אילנות הרבה, הרי זה משובח.

ו. אילנות המורכבים מין בשאינו מינו, יש אומרים, שאין לברך עליהם ברכת האילנות, שהואיל וקיומם נגד רצון הבורא, אין לברך ולהודות להשם יתברך על כך. ויש חולקים ואומרים שהואיל והברכה היא על כללות הבריאה, יכול לברך גם על אילנות מורכבים. ואף על פי שהרופא להקל לברך עליהם אין למחות בידו, ומכל מקום לכתחילה אין לברך עליהם, שספק ברכות להקל.

ז. מותר לברך על אילנות שהם בתוך שלוש שנים לנטיעתם, אף על פי שהם ערלה, ואסורים בהנאה, הואיל ולא נעשו באיסור, מותר לברך עליהם.

ח. יש הנמנעים מלברך ברכת האילנות בשבת, (עיין בכף החיים, שחשש שמא יטלטל האילנות, ועל פי המקובלים יש בירור הניצוצות, ועוד יש חשש שמא יוציא הסיידור בידו לברך בשדות). ואולם הגר"ע יוסף (בשו"ת יחוה דעת) פסק הלכה למעשה דמותר, וכל שכן השבת דזריזין מקדימין למצוות.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון, שרה בת שמחה, מרים יהודה, ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלנה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה, מול בת ענולה. אברהם בן רחל. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחזרת נעדר צה"ל ושבויי ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו. לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"פ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירם. נדיר נחום. ניסים כהן. רובי צעדי. יצחק בן מול מורחז. מרדכי ומושה מורחז. ישראל אברהם נתן. מרדכי צאנז. ראובן אלון בן נסיה. יצחק ועמרם אטיאס, ר' חיים אוחנטה. לוי יצחק אמרדי. אורן מעלים. אליהו טייטל. דוד הגבי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דמרי. סינטיא משה יהודה. ישראל בן נגרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. מרים משה. אהרן מורחז. יצחק ושמחה אילוז. נסים וסליקה שושן. יצחק ולאח אסטרונ. נדיה שמעון. מנחם לוי. ליטל שבת. אסתר בת תורא. אסתר יחד. חנה יצחק. דשה פונק. אליהו בת פרידה. תרצה זיגון. אסתר וענבר נחום. מרים תענע. עזיזה עמוס. רות יעקב. דוד רחל לוי. נעילה בת מנחם. לאחיה מרד. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אליאל. יחבר ועקנין. עשה דוד. ברכה סופר. חתי אטל. סבטלה בת אלינה. אסתר איכב. כמסיה דדי. אילה שחר. רבקה ישעיהו"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגדור, שושנה רוחה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה